

	Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
	Szkoła Doktorska Nauk o Języku i Literaturze
	Ludobójstwo a literatura. Od Conrada i Kafki do Hatzfelda i Żadana
	prof. Katarzyna Kuczyńska-Koschany
Dziedzina/ dyscyplina	Nauki humanistyczne / literaturoznawstwo
Rodzaj zajęć	konwersatorium
Język wykładowy	język polski
Liczba godzin + forma zaliczenia	20 godzin / zaliczenie na ocenę
Cel zajęć	<ul style="list-style-type: none"> • Budowanie szerokiej świadomości historii i znaczenia ludobójstwa dla europejskiej wyobraźni zbiorowej od przełomu XIX i XX stulecia do pierwszych dekad XXI wieku. • Rozpoznawanie kategorii ludobójstwa wg istniejących definicji – od Rafała Lemkina. • Zyskiwanie umiejętności odróżnienia literackich wizji ludobójstwa od zapisów historycznych. • Kształcenie analitycznej lektury tekstów literackich jako specyficznych źródeł historycznych. • Wykształcanie zdolności do wyodrębniania i dystynkcji komponentów ludobójczych w literaturze tematu wojennego.
Treści kształcenia	<ul style="list-style-type: none"> • Czy dzieło literackie może być źródłem historycznym? • Definicje ludobójstwa – zakresy semantyczne. • Wojny burskie, ludobójstwo w Kongu Belgijskim a <i>Jądro ciemności</i> Josepha Conrada • <i>Sachalin Antona Czechowa</i> a łagry (Sołżenicyn, Szalamow) • <i>W kolonii karnej</i> Franza Kafki a okrucieństwo legalizowane • <i>Przemiana</i> Kafki a degradacja ofiary (konteksty: Achmatowa, Mandelsztam) • <i>Wszystko płynie</i> Wasilija Grossmana a Hołodomor (Wielki Głód w Ukrainie, 1932) – kontekst: <i>Czerwony głód</i> Anne Applebaum • Rzeź Ormian a <i>Czterdzieści dni</i> Musa Dah Franza Werfla

	<ul style="list-style-type: none"> • Cytat ormiański a Zagłada Żydów. Szoa jako metoda ludobójcza (wybór tekstów); Paul Celan, Wybór wierszy • Lektury i pisma Adolfa Hitlera a system lagrów • <i>Pianie kogutów, płacz psów</i> Wojciecha Tochmana – ludobójstwo w Kambodży • Rwanda w reportażach Jeana Hatzfelda • Rzeź wołyńska a akcja „Wisła” w literaturze (<i>Syrop z piotunu</i> Pawła Smoleńskiego) • Serhij Żadan – poeta-żołnierz a ludobójstwo (wybór tekstów) • Marianna Kijanowska i <i>Babi Jar. Na głosy</i> – Zagłada Żydów a ludobójstwo rosyjskie w Ukrainie podczas wojny roku 2022
Wymagania wstępne	brak
Efekty uczenia się	
<p>W zakresie wiedzy: Osoba, która zrealizowała przedmiot, zna i rozumie:</p> <p>osiągnięcia światowej nauki w ramach dyscypliny, w której odbywa się kształcenie, a także paradygmaty i kierunki rozwoju tej dyscypliny, w sposób, który umożliwia twórcze i nowatorskie ich rozwinięcie oraz ich weryfikację w ramach podejmowanych projektów badawczych [E_W01];</p> <p>w stopniu zaawansowanym metodologię badań właściwą dla dyscypliny nauki, w której odbywa się kształcenie, co pozwalana właściwy dobór teorii i narzędzi badawczych oraz efektywne ich zastosowanie i modyfikację w ramach własnych badań [E_W02]</p>	<p style="text-align: center;">Metody weryfikacji</p> <p>praca pisemna</p> <p>zaliczenie ustne (z rozmową o pracy pisemnej)</p>
<p>W zakresie umiejętności: Osoba, która zrealizowała przedmiot, potrafi:</p> <p>wykorzystywać wiedzę z różnych dyscyplin nauki do twórczego identyfikowania, formułowania i nowatorskiego rozwiązywania złożonych problemów badawczych lub wykonywania zaawansowanych zadań o charakterze badawczym. W szczególności potrafi: definiować cele i przedmiot badań naukowych, formułować hipotezy badawcze, rozwijać metody, techniki i narzędzia badawcze oraz twórczo i efektywnie je stosować, wyciągać wnioski na podstawie wyników badań naukowych [E_U01];</p> <p>efektywnie pozyskiwać informacje związane z działalnością naukową, z różnych źródeł, również w językach obcych oraz dokonywać właściwej selekcji, krytycznej analizy oraz interpretacji tych informacji; ponadto potrafi dokonać oceny ich znaczenia dla rozwoju nauki [E_U02];</p>	

<p>nawiązywać i realizować współpracę naukową w zespołach badawczych, również międzynarodowych [E_U07];</p> <p>samodzielnie planować swój rozwój, zarówno w zakresie aktywności naukowej i akademickiej, jak i innych aktywności zawodowych oraz inspirować i stymulować rozwój innych osób [E_U08]</p>	
<p>W zakresie kompetencji społecznych: Osoba, która zrealizowała przedmiot, jest gotowa do:</p> <p>krytycznej oceny prac z zakresu dyscypliny naukowej, w ramach której prowadzone jest kształcenie oraz własnego wkładu w rozwój tej dyscypliny [E_K01];</p> <p>wypełniania zobowiązań społecznych jako badacz; inicjowania działań na rzecz interesu publicznego, m.in. poprzez właściwe upowszechnianie w społeczeństwie osiągnięć nauki. Ponadto jest gotowa do podejmowania działań prowadzących do rozwoju obywatelskiego społeczeństwa opartego na wiedzy [E_K03];</p> <p>myślenia i działania w sposób przedsiębiorczy, kreowania nowych idei i poszukiwania – we współdziałaniu z osobami reprezentującymi inne dyscypliny – innowacyjnych rozwiązań, a także do podejmowania wyzwań i ryzyka intelektualnego w sferze naukowej i publicznej oraz ponoszenia odpowiedzialności za skutki swoich decyzji [E_K04];</p> <p>ciągłego podnoszenia kompetencji zawodowych i osobistego rozwoju, w szczególności poprzez śledzenie i analizowanie najnowszych osiągnięć związanych z reprezentowaną dyscypliną naukową [E_K05]</p>	
<p>Literatura</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Anna Achmatowa, <i>Requiem</i> (różne wydania) • Anne Applebaum, <i>Czerwony głód</i>, przeł. Barbara Gadomska i Wanda Gadomska, AGORA, Warszawa 2018. • Paul Celan, <i>Wybór wierszy</i> (wydania pod red. Ryszarda Krynickiego) • Anton Czechow, <i>Wyspa Sachalin. Notatki z podróży</i>, tłum. Małgorzata Buchalik, Zysk i S-ka, Poznań 2022. • Ida Fink, <i>Ślady</i>, W. A. B., Warszawa 1996. • Wasij Grossman, <i>Wszystko płynie</i>, przeł. Wiera Bieńkowska (różne wydania) • Jean Hatzfeld [pięcioksiąg rwandyjski w przekładzie Jacka Giszczaka, Czarne, Wołowiec, 2009-2017] • Ludwik Hering, <i>Ślady. Opowiadania</i>, Wydawnictwo Czarna Owca, Warszawa 2011. • Adolf Hitler, <i>Mein Kampf</i>, Adolf Hitler, <i>Mein Kampf. Moja walka</i>, edycja krytyczna, z języka niemieckiego przeł.,

wstępem, przypisami i bibliografią selektywną opatrzył Eugeniusz Cezary Król, Bellona, Warszawa 2020.

- Adam Hochschild, *Duch króla Leopolda*, przeł. Piotr Tarczyński, Świat Książki, Warszawa 2022.
- Jerzy Jedlicki, *Dzieło literackie jako źródło historyczne* [tekst dostępny w kilku różnych źródłach]
- Franz Kafka, *Wybór prozy*, wybór i oprac. Łukasz Musiał, przeł. różni, BN II 263, Ossolineum, Wrocław 2018.
- Marianna Kijanowska, *Babi Jar na głosy*, z ukraińskiego przeł. Adam Pomorski, Instytut Kultury Miejskiej, Gdańsk 2022.
- Katarzyna Kuczyńska-Koschany, *Pustostan i jego perswazja. Język w ostatnim tekście Adolfa Hitlera. „Zagłada Żydów. Studia i Materiały” nr 10, tom 2: „Materiały”*. Warszawa 2014, s. 665-672.
- Osip Mandelsztam, *Poezje* (różne wydania)
- *Nieoficjalny. Autobiografia Rafała Lemkina*, pod red. Donny-Lee Frieze, tłum. Hanna Jankowska, Instytut Pileckiego, Warszawa 2018.
- Paweł Smoleński, *Syrop z piołunu. Wygnani w akcji „Wisła”*, Czarne, Wołowiec 2017.
- Aleksander Sołżenicyn, *Archipelag Gułag 1918-1956. Próba dochodzenia literackiego* (przeł. Jerzy Pomianowski (różne wydania))
- Wałam Szalamow, *Opowiadania kołymskie*, przeł. Juliusz Baczyński, Wydawnictwo Dolnośląskie, Wrocław 1999.
- Wojciech Tochman, *Pianie kogutów, płacz psów*, Wydawnictwo Literackie, Kraków 2020.
- Franz Werfel, *Czterdzieści dni Musa Dah*, przeł. Jacek Frühling, Zysk i S-ka, Poznań 2013.
- Serhij Żadan, [wybór poezji i prozy – zwłaszcza *W mieście wojna*, przeł. Michał Petryk i Jacek Podsiadło, wstęp Wiera Meniok, Czarne, Wołowiec 2024]